

Златните чехли, сребърните пантофки и разни други обуца

Тази приказка се посвещава на едно малко момиченце със сребърни пантофки и е донякъде приказка, разказана заради златните чехлички на едно друго, вече поотраснало момиченце, донякъде е спомен за един театър, който авторката обичаше отвън и отвътре, но най-вече е едно пожелателно предсказание, видяно в една приказлива кристална топка. Сестра Аркансил

- Дошъл царят на сутринта и що да види – чехлите на дъщеря му пак изтрити! Зачуди се отново царят как е могло това да стане, и стражата отвън нищо не е разбрала, и...– бабата спря да си поеме дъх.
- Аз знам къде е била принцесата! – звънна детското гласче от леглото. Баба й се усмихна въпреки умората. Четенето преди заспиване се очертаваше дълго.
- Къде е била според теб?
- На балет! Нашата учителка ни каза, че една балерина може да износи три чифта пантофки за едно представление! А пък аз имам само един чифт... – някакво безпокойство се промъкна в гласчето от леглото.
- Е, това е за представление, а вие имате само продукцията, трябва да ти стигнат! – мъдро разсъди бабата.
- Вярно! - успокои се малката. – Но трябва да ми поръчаме нови веднага след продукцията, да са готови за следващата!
- Добре, ще говоря с дядо ти, а сега дай да си дочетем приказката.

Бабата зачете отново, но някаква частица от този разговор не и даваше мира. Беше като зрънце пясък в обувката, хем не пречеше особено, хем се усещаше. Малката балерина беше далеч от времето, когато можеше да изтърка чифт пантофки за една вечер, и все пак...

Райският живот не беше изменил особено Дядо Стоян. Той си беше все така жизнерадостен, пълен с неочаквани сентенции и добродушен понякога хумор. За времето докато чакаше баба Стояница той беше успял да се сприятели с огромно количество народ, че и да стане известен. Заедно със Свети Криспин и Свети Бартоломей бяха най-популярните майстори на обувки – ходенето по облаци не беше това, което изглежда отдолу, а добрите кундурджии не бяха толкова, колкото се представяха. Кажете, моля, как би ви изглеждал един рицар, ако няма ботуши! Или истинска калдаръм-коконеа без налъми. Не ставаше така, дори и в райските простори. Да не говорим, че всичките балерини се надпреварваха коя ще е по-въздушна, а това си вървеше с оборудването. Едно от хубавите неща в рая беше, че езиците вече не представляваха препятствие при общуването, иначе обясненията щяха да бъдат прекалено дълги.

- Аз и казвам, тази пачка тук не се огъва правилно, а тя ми казва, че в Париж винаги е било така! Да, било е, ама през осемнайсти век! А аз искам средата на дваисти! – оплакваше се една от дружките на Дядо Стоян, докато той пришиваше атлазените ленти на сатенената пантофка. – Това твърдите ми пантофки ли са?
- Да, дай да видим сега дали ти убиват!
- Глезотии, ви казвам, аз като правех обувки, никой не знаеше, че имало лява и дясна, а сега – твърди пантофки, полутвърди пантофки, меки пантофки, това да не е кашкавал! – подкачи приятелите си Свети Криспин.
- Абе ти застани на палци да танцуваш, аз ще те видя после дали няма дясно и ляво, ще станеш пръв астроном, особено както си се охранил! – подразни го чернокосата дива.
- Защо астроном бе, малката? – попита Свети Бартоломей учуден. – Аз откак го помня, той все обувки шие, и главно по нощите, щото денем приказва.Къде има време звезди да гледа?
- Астроном, щото ще види всичките звезди на куп от болки в краката! Чудесни са, Стояне, нямаш равен! Да да беше живял тогава в Петербург, какви пируети можех да правя, а то в ония дървении... Впрочем, хайде да ходим да гледаме другата седмица, ще има страхотен рецитал, каза ми го едно херувимче. Две красавици щели да се състезават за място в моя театър.
- Пак ли? Нали преди колко време беше пак се състезаваха?
- Миналата година беше по мерките долу, това е много време, ако си спомняш. Не могат и не могат да ми намерят равна, това си е.
- А, на таквиз твърдоглави като тебе еш има само по нашите земи, чедо! Ти случайно да не си от нашите, а? – Дядо Стоян се усмихна под мустак. Баба Стояница го изгледа укорно. Тя беше от скоро и не беше свикнала с това, че нейният мъж може да се майтапи с великите.
- Знам ли, знам ли? – изчурулика балерината, докато затягаше лентата на лявата си пантофка. – Като гледам, може и да съм, по-точно вие може да сте от моите, щото едното от девойчетата е ваше.
- Как наше? Колко наше? – учуди се Дядо Стоян.
- Ами така, баш си е ваше, правнучка ти ще танцува, така че няма измъкване, идвате с мен! – пламъчетата в очите на чернокосата красавица можеха да бъдат описани само като дяволити.

- Не можеш да го направиш! – просъска единият от двата гласа.
- Много даже мога, виж ми ръцете! – просъска вторият, по-млад глас. –Никой не ни е видял да влизаме тук! И никой няма да ни види да излизаме!
- Но това са луди пари! – каза първият глас.
- Но не са мои пари, нали така! Пък и аз каква вина имам, че си е оставила тук палците, да си ги беше носила у дома, - към вторият глас се добави шум на разрязан плат и плисване на някаква течност. – Ще я видя аз какво може да прави на заводски обувки, примадона с примадона ще ми става!

- Това е ужасно, ужасно, не е възможно, това не се е случвало с моя театър! – хълцаше балерината. Край нея няколко други въздушни създания носеха парчета студени облаци и се опитваха да я утешат.
- Какво се е случило толкова, че се убиваш така? – попита участливо Баба Стояница.
- Там една гадина нарязва палците на съперничката си! Ние все сме си правели гадни номера, ама чак пък дотам никога не сме падали! – ревеше с глас хубавицата.
- Не може моето дете да е направило тази мерзост! – отсече Дядо Стоян. – Не може!
- Значи, нейните пантофи са пострадали! – сепна се Баба Стояница.
- Да! – подсмъркна балерината. – И най-лошото – утре е 25-ти октомври! Нито един майстор на обувки не работи на 25-и октомври! Смята се за лоша поличба! А пък вие знаете колко са суеверни хората в театрите и операта! Работилниците са заключени от снощи и до 26-ти след шест часа! А представлението е в седем! Това е толкова несправедливо!
- Отиваме долу! Все ще намерим начин! – заяви твърдо Дядо Стоян.
- Ние не можем да влияем на това, което става долу! – въздъхна една благоразумна балерина.
- Това ще го видим! – закани се Дядо Стоян и рече на Баба Стояница: - Ти си вземи очилата!

Свети Петър се намираше в ужасно затруднително положение. Дядо Стоян и имаше право и нямаше право, но беше ясно, че Райските Двери няма да удържат затворени още дълго.

- Пак те питам, нали имам дни да вземам! Кой тука в канцеларията бил объркал отчетите и ме прибрал по-рано!
- Да, ама то само ти имаш да вземаш, а всичките тези в групичката как да ги пусна?
- Какво значи „Как да ги пусна?“? Аз без жена си никъде не ходя, така че тя идва с мен, без въпроси. Ето, малката знае театъра наизуст, ще води, аз да не съм привидение някакво да бродя наоколо! Това тука са Криспин и Бартоломей, те нали са светци, могат да слизат когато си искат. Серафимчо си е взел другарче, щото с това крило дете му го намествах миналата седмица, още не може да върти ремъците както трябва самичък, какво като е безплътна сила, ама и той душа носи. А Марчето, ами тя ги е измислила тия обувки, кой знае по-добре от нея къде какво. Пък и не сме много, като помислиш, като има война долу, като се юрнат валкириите със стотици, как ги броиш и ги пускаш? Айде, отваряй портата, че не остана време!

Андрей беше нов в охраната на театъра и затова беше безкрайно предпазлив. Нещо тракаше в обувния цех, но печатите на вратата бяха непокътнати. Друг вход нямаше. Андрей обиколи сградата отвън, провери дали са цели прозорците. Всичко изглеждаше наред. Шумът обаче ту стихваше, ту се усилваше. Пазачът отиде да докладва на шефа си.

- А, не се притеснявай, всичките обуцари са на празненство тази вечер! – засмя се старшият в охраната. Той леко се извърна и намигна на по-отраканите си колеги. – Това ще да е Мадмоазел Кшешинская, която се развлича.
- Ама тя е била балерина тук преди един век! – възкликна Андрей.
- Че какво и пречи това? Ти нали знаеш, нейната гримьорна си е още нейна. Откак тя я е заключила, никой не може да влезе вътре! Какво ли не са се опитвали хората – и вратата да строшат, и ключалката да разбият, и през стената да минат – нищо! Като се опитали да пробият стената, колоните поднесли, та се затресла сцената и завесата се вдигнала сама, и оттогава никой не си прави майтап с Мадмоазел Кшешинская.
- Хайде бе! Това са театрални басни!
- Театрални, театрални, ама от време на време на вратата намират по един чифт протрити палци, винаги един и същи номер. И познай какво става, ако на следващия ден на вратата не виси нов чифт! Един път директорът нещо не беше в настроение, като намерихме поредния чифт и рече „Огън да ги гори!“ След няма и половин час му се запали кабинета, от само себе си се запали! С палците на бюрото му! Едвам го угасихме! Брат ти не ти ли каза тогава?
- Абе каза. И какво, завинаги си е резервирала гардеробната? Като ги гледам как са като сардели в кутия в балетното, сигурно има много мераклии да намерят начин да влязат! – самият Андрей имаше поне три правдоподобни теории кой и как би могъл да запали едни палци в директорския кабинет.
- Мераклии дал Господ, ама няма да им мине номерът. Дамата преди да се отпрати за Париж, била рекла на директора, тогавашния директор имам предвид, да си запише, че тя сама ще отвори, когато види, че има балерина, която е достойна за това. Знак щяла да даде. Оттогава чакат. Старите пазачи казват, че понякога на сцената се чуват стъпки, и свири музика, ама те са стари хора, кой вярва на такива неща. Ти все пак не пипай много врати, дето не искат да се отварят, че знае ли човек...

Зад запечатаната врата кипеше работа.

- Ти ший, ший, да и направим и резервни обуцета, че като гледам, яко се харчат тук.
- Шия, нали виждаш! Маленце, има ли още черно, че не ми стига тук една петичка!
- Какво си оставил тук тия плисета, това да не ти е пола, ах извинявай, да не ти е тога! Режи бързо, че иначе ще останат бабунки и ще и убиват! Аз ги нося, затова знам по-добре от тебе, какво от това, че не съм кундуржийка!
- Серафимчо, ела, чичовото, помахай с крилцата, че лепилото нещо бавно съхне! Хем ще го раздвижиш както трябва онова крилце, дето го шихме и кърпихме миналата седмица!
- Дай аз да отрежа подметките, че като те гледам какъв си в ръцете!
- Да бе, да, аз поне фини кожени сандали мога да шия, а пък ти само от нещавена кожа можеш!
- Не се карайте! По-добре Барто да донесе още калъпи, че ей сега ще дофтасат разни любопитковци!

- Няма да дофтасат, нали ти казвам, че вратата е запечатана! Това е моя театър, тук нищо не става току-така. Пък вие тук докато лепите, ние, дамите, ще отскочим до горе.
- Ми и нас да ни заведеш горе тогава, като свършим де, и ние да видим!
- Това е дамска гримьорна! Какво има да гледате там! Макар че... Ще видим! Вие тук дайте знак кога е време да се разбиват палците, ние с Мари ще се заемем.

Андрей се събуди от тиха музика. След смяната нямаше смисъл да се прибира у дома, а после пак да прекосява целия град за рецитала на брат си. Затова беше се скатал да си дремне в една от горните ложи над централната сцена. Чистачите бяха ошушкали всичко още предишната вечер и залата не беше достъпна за репетиции. Възможно ли беше той да е проспал целия ден и сега оркестрантите да настройваха инструментите си? Андрей погледна часовника си – беше още четири след обед. Той леко се надигна от редицата плюшени столове и крадешком погледна над парапета. Залата беше абсолютно пуста, също така пуста беше и оркестровата яма. Но завесата беше вдигната и по сцената се носеха два чифта палци. Нищо друго – само палци. В съответствие с невидимия оркестров съпровод палците изпълниха едно жизнерадостно па-де-дьо, после като стрелки на часовник отбелязаха шест часа. Андрей разтърка очи, но това не помогна. Палците направиха няколко вихрени скока по сцената и изчезнаха зад кулисите. Задно с тях изчезна и музиката.

- Явно не си доспивам! – каза Андрей на глас, колкото да прогони усещането, че някой го гледа. Той реши да остави тези си преживелици за себе си, макар да му се щеше да ги сподели с брат си. Близнакът му Иван обаче беше впечатлителна натура, а рециталът изискваше пълна концентрация. До представлението в седем оставаха по-малко от три часа.

В репетиционната зала теглеха жребий коя от двойките ще изпълни танца първа. Иван изтегли късата пръчка, което означаваше, че Мая и той ще са втори. Това беше добре дошло, защото в ъгъла неговата партньорка плачеше отчаяно над кутията си с палци. Някой беше рязал с настървение и от елегантните черни сатенени пантофки бяха останали просто парцалки. Белият чифт беше непокътнат, но залят със зелено мастило. Горката Мая трябваше или да танцува в чужди палци, или изобщо да се откаже. Иван донесе късата клечка и потупа партньорката си по рамото.

- Какво ще правим?
- Ще танцуваме, ако ще изобщо на бос крак! – изстреля младата дама.
- Аз мога да ти дам едни от моите, ама са стари, като тези, които носиш на тренировки! – захлопа с ресници конкурентката.
- Благодаря, но ще се оправя някак си! – Мая си избърса носа и се загледа в деликатните пръсти. Стори и се, че по тях имаше бледна зеленина.
- Както искаш, - замаха с ръце другата балерина, - аз отивам да се приготвя...

В цеха за обувки към театъра също теглеха жребий – кой от двамата светци да отнесе кутията до репетиционната зала. Само те двамата можеха да бъдат виждани, но всяка поява обикновено се съпровождаше от дълъг рапорт в небесната канцелария, понякога се стигаше до Необходими Мерки, изобщо си беше главоболна работа дори за светец. Свети Бартоломей изтегли късата клечка и въздъхна:

- Давайте кутията!
- Бързо! Сега отук ще мине братът на солиста! Той ще ги занесе!
- Можем ли да му имаме доверие?
- Разбира се, той отива право там, а и е приличен момък! Макар че можеше да ни изръкопляска, нали така, Мари?
- Той нали не ни виждаше!
- Ох, все забравям! Но все пак, той видя палците, можеше да оцени елегантното движение!
- Ето ти работна престилка и гледай да не изглеждаш много подозрителен!

Андрей бързаше. Иван се беше обадил, че нещо не било наред, но се беше обадил само на майка им, което съвсем не беше добре. Пред пазача застана висока фигура в манта и груб кафяв пуловер с качулка. Мъжът държеше огромна кутия.

- Млади човече, тази кутия трябва да се отнесе на девицата Мая в горната зала!
- Какво има в кутията? – недоверчиво попита Андрей.
- Как какво? Балетни сандали! Това тук е работилницата за обувки, ако не знаете! Сега бързо горе, че имам още работа!

От внушителната поза на мъжа лъхаше абсолютна увереност, че поръчката ще бъде изпълнена. Андрей погледна кутията, която беше адресирана с дебел черен молив за партньорката на брат му, сви рамене и пое към залата.

- Мая, тук обуцарите ти изпращат нещо!
- Андрей, стига гадни майтапи! Какви обуцари! Не знаеш ли, че някой нарязал на Майчето новите палци? – Иван му показа юмрук, което изненада брат му повече от думите.
- Какво? Кой ги е нарязал? Кога това?
- И аз искам да знам, затова ти ще се опиташ да научиш. Най-вероятно снощи, след последната репетиция. Какво влачиш, впрочем?
- И аз не съм много наясно. Като минавах покрай обуцарското ателие, излезе един брадат тип и ми връчи кутията, която била за Мая.
- Отваряй!
- Ама тя е за нея!
- Отваряй, ти казвам!

Капакът падна. Чинно наредени върху тънка бяла хартия, няколко чифта палци светеха с новия си матов сатен. Иван се прекръсти и ревно с цяло гърло: - Мая, тичай тук! Сега! Веднага!

- Като ти казах, че ще и станат! Е, станаха ли и?
- Нали ги правихме по нейния размер, как няма да и станат! Ама тя просто лети по сцената!
- Как няма да лети, вътре има тайна съставка!
- Каква ти е тайната съставка?
- Не казвам!
- И да казва, и да не казва – все ми е тая, щото аз повече пера няма да давам! Сериозно! Като съм Шестокрил Серафим, това не значи, че не ми трябва на мен си!
- Къде отиде Мая сега, нали искаше всичко да видеела?
- Тя си знае. Предполагам, че за цветя, спомена нещо такова. И Криспин го няма.

Зрителите в ложата се чувстваха малко странно. Гласовете бяха приглушени, но нечие присъствие се усещаше, въпреки че не се виждаше никой. Може би слуховете, че Мариинският Театър си има собствена атмосфера все пак не бяха измислица, прошепна една впечатлителна дама на съпруга си. Той нервно поклати глава и стисна парчето метал в джоба на смокинга си.

Нямаше никакво място за съмнение коя от двете двойки беше победила в състезанието. Оваците за Мая и Иван не стихваха вече няколко минути. Изкушената публика се беше превърнала от езеро на спокойствието в развълнувано море от възторг. Нови и нови букети цветя се носеха отвсякъде. Пресипналият от вълнение глас на водещия озвучаваше прикрепените картички. Можеха да се чуят дори възклицателните знаци в тях.

- Тя откъде взе нови палци? – просъска младата дама, която беше танцувала първа.
- Не мога да знам, аз бях с теб на сцената! – отвърна разсъдително нейният партньор и замечтано се загледа през процепа на завесата към грациозната дама-лебед. Стори му се, че тя не докосва земята. Кой ли би я укорил, след такова искрометно представяне. Може би Иван щеше да бъде любезен да му даде да потанцува с нея заради удоволствието от танца.
- Изпратиха и ги от обуцарското ателие, - любезно осведоми Андрей.
- Глупости! Всички знаят, че днес обуцарското ателие не работи! То ест, казвали са ми, това вероятно са само слухове, как няма да работи... Не, не, сигурно аз нещо съм се объркала...

„Мисля, че дамата се зарича много.“ Андрей отбеляза мислено, но понеже беше умен момък, рече на глас – Вие бяхте изумителна! - и се наведе да целуне нежната ръчица. Това му даде възможност да види едно пропуснато зелено петънце, наполовина скрито от розовия маникюр.

Дамата може и да беше изумителна, но в момента беше както всички останали зрители изумена. Един от сценичните работници носеше огромна кошница с абсолютно немислими рози. Към кошницата беше прикрепен плик, значително превишаващ по размер тези на визитните картички. В притихналата зала се разнесе звучният глас на водещия:

- От първата прима на този театър за нейната наследница Мая с благопожелания! Подпис: Матилда Кшешинская.- Последва МХАТовска пауза. – Да, някой сред нас има чувство за хумор, може би в пликчето има още негова картичка.

Водещият тръсна плика над дланта си и от него изпадна обсипана с брилянти буква „М”. Стоящият до Мая директор се хвана за сърцето. „Не може да е истина!” – прошепна той и хукна нанякъде.

- Един момент, вие тук продължавайте, - изхърка водещият, връчи на Иван микрофона си и тръти след директора. Главният хореограф не остана по-назад.
- Изтанцувайте нещо, две минути поне, какво ви стана! – и последва шума на тичащи крака по коридора. Няколко от постоянните зрители също зарязаха ложите си и хукнаха. Иван погледна гърба на брат си, който тичаше без да изпуска кутията с обувките, и дъхна в микрофона.
- Може би едно малко късче, господин диригент? – Иван се наклони към оркестровата яма, където първата цигулка вдигна диригентската палка и застана зад опразнения пулт. Публиката послушно седна по местата си.

Пред гримьорната на знаменитата балерина директорът се тресеше като че ли беше желиран. Той няколко пъти посегна към дръжката на вратата и няколко пъти отдръпна ръка, сякаш се боеше да не го ухапе. Под очаквателните погледи на събралата се група той стисна зъби и внимателно натисна позлатената дръжка. Вратата безшумно се отвори и пред очите на събралите се, за пръв път след повече от век, светнаха лампите над тройното огледало в махагонова рамка.

- Ами тогава аз мога направо да и оставя тук кутията с палците! – рече на глас практичният Андрей и делово подхвана припадащия хореограф. За щастие, като бивш балетист, той не тежеше кой знае колко.

- Да знаеш какво забавление беше! И никой, ама никой не ни видя.
- Е, само Барто за малко се показва, ама то си беше тъмно, пък и момчето не го познава.
- Да, да, никой не ви бил видял! А вас двенките на сцената?
- Той видя само два чифта палци. Никой не е казал, че не може да се виждат палци, нали така, Маля?
- Абсолютно! Беше чудесно! Спомнихме си старите дни!
- Тогава да отидем на тукашната сцена и вие ще повторите, а аз ще си записвам! Тук поне може да се виждате, нали така!
- Мариус, за теб винаги! Къде са впрочем двамата Михаила, поне да вземем и тях!
- Баришников беше тук някъде, а къде е Фокин – това е въпрос, за последно го видях с МакМилан, спореха нещо за постановката на Майерлинг с Майя Мессерер в главната роля. Ще пратя едно ангелче да види къде са се запиляли, вероятно и тя е с тях.
- Така е то, за да успееш в балетното изкуство не е нужно името ти да започва с „М”, но много помага, - засмя се Мария Тальони и потупа Матилда по ръката. – Тамън сме събрали и публика, пък ако нещо се случи с палците, Стоян е насреща. Така де, изключенията от

буквата „М“ само потвърждават правилото. Анна Павлова ми идва наум. Мариус, като ще прашаш ангелче, да мине да каже две думи и на Марго Фонтейн да дойде, домъчня ми за нея нещо...И Марис Латвиеца да не забрави!

- И да не го обърка с Морис Бежар, щото пак ще трябва да се оправдавам на Марк Морис кого съм имала предвид, помниш миналата пролет! Преди да съм забравила, Аня е по баща Матвеевна! – дребничката балерина се заля в жизнерадостен смях и заподскача по облаците ръка за ръка с дружката си.

В сега вече Маината гримьорна все още се лееше шампанско и се вдигаха тостове. Андрей започна вечерната си обиколка в качеството си на нощен пазач. Като минаваше по коридора с цеховете той спря за миг пред вратата, от която никои не беше си направил труда да свали печатите и се усмихна в полумрака.